

У Х В А Л А
ДРУГОЇ КОЛЕГІЇ СУДДІВ
ДРУГОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Шевчука Миколи Михайловича щодо відповідності Конституції України (конституційності) припису частини третьої статті 309 Кримінального процесуального кодексу України

м. К и ї в
14 січня 2021 року
№ 6-2(II)/2021

Справа № 3-212/2020(510/20)

Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України у складі:

Сліденка Ігоря Дмитровича – головуючого,
Головатого Сергія Петровича – доповідача,
Лемака Василя Васильовича,

розглянула на засіданні питання про відкриття конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Шевчука Миколи Михайловича щодо відповідності Конституції України (конституційності) припису частини третьої статті 309 Кримінального процесуального кодексу України.

Заслухавши суддю-доповідача Головатого С.П. та дослідивши матеріали справи, Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України

у с т а н о в и л а:

1. Шевчук Микола Михайлович як суб'єкт права на конституційну скаргу (далі – Заявник) звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням (вх. № 18/510 від 22 жовтня 2020 року) визнати таким, що не відповідає Конституції України (є неконституційним), припис частини третьої статті 309 Кримінального процесуального кодексу України (далі – Кодекс) у частині ненадання „можливості окремого апеляційного оскарження ухвали слідчого судді про застосування запобіжного заходу у виді особистого зобов'язання і що заперечення проти них можуть бути подані під час підготовчого провадження в суді“.

Згідно з приписом частини третьої статті 309 Кодексу „скарги на інші ухвали слідчого судді оскарженню не підлягають і заперечення проти них можуть бути подані під час підготовчого провадження в суді“.

На думку Заявника, оспорюваний припис Кодексу не відповідає приписам статей 1, 3, 8, 21, 29, 55, пункту 8 частини другої статті 129 Конституції України.

Заявник, зокрема, стверджує, що „неможливість своєчасного апеляційного перегляду ухвали слідчого судді про застосування запобіжного заходу у вигляді особистого зобов'язання з покладенням на [нього] обов'язків, які істотно обмежують та порушують [його] конституційні права і свободи унеможливорює ефективну та оперативну (дієву) перевірку правомірності обмеження конституційного права особи на свободу уже на стадії досудового розслідування“, а також „може призвести до тяжких невідворотних наслідків для <...> особи у вигляді безпідставного обмеження її конституційного права на свободу та вільне переміщення“.

Обґрунтовуючи свою позицію щодо неконституційності оспорюваного припису Кодексу, Заявник цитує приписи Конституції України, Кодексу,

посилається на Рішення Конституційного Суду України від 13 червня 2019 року № 4-р/2019, а також на судові рішення у його справі.

2. Зі змісту конституційної скарги та долучених до неї матеріалів випливає таке.

2.1. Слідчий суддя Кіцманського районного суду Чернівецької області ухвалою від 14 серпня 2020 року застосував до Заявника запобіжний захід у вигляді особистого зобов'язання з покладенням на нього строком на два місяці обов'язків, визначених пунктами 1, 2, 3, 4, 8 частини п'ятої статті 194 Кодексу. У резолютивній частині цієї ухвали зазначено, що вона „оскарженню не підлягає, заперечення проти неї можуть бути подані під час підготовчого провадження в суді“.

2.2. Заявник оскаржив до Чернівецького апеляційного суду ухвалу слідчого судді Кіцманського районного суду Чернівецької області від 14 серпня 2020 року.

Чернівецький апеляційний суд ухвалою від 28 серпня 2020 року відмовив у відкритті апеляційного провадження на підставі приписів статті 309 Кодексу.

Суд апеляційної інстанції вказав, зокрема, що „в ч. 1 та в ч. 2 ст. 309 КПК України зазначено вичерпний перелік випадків коли під час досудового розслідування можуть бути оскаржені в апеляційному порядку ухвали слідчого судді. В цьому переліку не передбачено право особи оскаржувати ухвалу слідчого судді, якою обрано запобіжний захід у вигляді особистого зобов'язання. Відповідно до ч. 3 ст. 309 КПК України, скарги на інші ухвали слідчого судді, які не зазначені в ч. 1 та ч. 2 ст. 309 КПК України, оскарженню не підлягають і заперечення проти них можуть бути подані під час підготовчого провадження в суді“.

2.3. Верховний Суд у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду ухвалою від 10 вересня 2020 року, яка є остаточним судовим рішенням у справі Заявника, відмовив у відкритті касаційного провадження згідно з приписом пункту 2 частини другої статті 428 Кодексу, відповідно до якого суд касаційної інстанції постановляє ухвалу про відмову у відкритті касаційного провадження, якщо з касаційної скарги, наданих до неї судових рішень та інших документів вбачається, що підстав для задоволення скарги немає.

3. Вирішуючи питання щодо відкриття конституційного провадження у справі, Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України виходить із такого.

Згідно із Законом України „Про Конституційний Суд України“ конституційною скаргою є подане до Конституційного Суду України письмове клопотання щодо перевірки на відповідність Конституції України (конституційність) закону України (його окремих положень), що застосований в остаточному судовому рішенні у справі суб'єкта права на конституційну скаргу (частина перша статті 55); у конституційній скарзі має міститися обґрунтування тверджень щодо неконституційності закону України (його окремих положень) із зазначенням того, яке з гарантованих Конституцією України прав людини, на думку суб'єкта права на конституційну скаргу, зазнало порушення внаслідок застосування закону (пункт 6 частини другої статті 55); суб'єктом права на конституційну скаргу є особа, яка вважає, що застосований в остаточному судовому рішенні в її справі закон України (його окремі положення) суперечить Конституції України (абзац перший частини першої статті 56); конституційна скарга вважається прийнятною за умов її відповідності вимогам,

передбаченим статтями 55, 56 цього закону (абзац перший частини першої статті 77).

3.1. Аналіз остаточного судового рішення у справі Заявника – ухвали Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду від 10 вересня 2020 року – свідчить, що суд касаційної інстанції формально не зазначив у своєму рішенні припис частини третьої статті 309 Кодексу. Водночас Верховний Суд у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду погодився з висновками Чернівецького апеляційного суду, викладеними в ухвалі від 28 серпня 2020 року, та вказав, зокрема, що суд апеляційної інстанції дійшов правильного висновку про те, що ухвала Кіцманського районного суду Чернівецької області від 14 серпня 2020 року, якою до Заявника застосовано запобіжний захід у вигляді особистого зобов'язання, не підлягає окремому оскарженню в апеляційному порядку. З огляду на те, що зазначений висновок суд апеляційної інстанції зробив на підставі приписів статті 309 Кодексу, Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України розглядає оспорюваний припис Кодексу як такий, що його застосовано в остаточному судовому рішенні у справі Заявника.

3.2. Заявник як обґрунтування неконституційності припису частини третьої статті 309 Кодексу в частині неможливості апеляційного оскарження ухвали слідчого судді про застосування запобіжного заходу у вигляді особистого зобов'язання виклав юридичні позиції, сформульовані в Рішенні Конституційного Суду України від 13 червня 2019 року № 4-р/2019, але не надав власного обґрунтування.

У зазначеному рішенні Конституційний Суд України визнав таким, що не відповідає Конституції України (є неконституційним), припис частини другої

статті 392 Кодексу щодо унеможливлення окремого апеляційного оскарження ухвали суду про продовження строку тримання під вартою, постановленої під час судового провадження в суді першої інстанції до ухвалення судового рішення по суті.

Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України зауважує, що відповідно до приписів частини третьої статті 176 Кодексу тримання під вартою є найбільш суворим запобіжним заходом.

Тримання під вартою згідно з приписами статті 7 Закону України „Про попереднє ув’язнення“ полягає в утриманні підозрюваного, обвинуваченого в установах попереднього ув’язнення, основними вимогами до режиму перебування в яких є ізоляція осіб, взятих під варту, постійний нагляд за ними, а також застосування щодо них інших обмежувальних заходів. Унаслідок застосування до підозрюваного, обвинуваченого запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою обмежується право такої особи на свободу та особисту недоторканність, гарантоване статтею 29 Конституції України.

Особисте зобов’язання, що його застосовано до Заявника, відповідно до приписів частини третьої статті 176 Кодексу є найбільш м’яким запобіжним заходом, який згідно з приписом частини першої статті 179 Кодексу полягає в покладенні на підозрюваного, обвинуваченого слідчим суддею, судом обов’язків, передбачених статтею 194 Кодексу. Аналіз окремих із цих обов’язків, зокрема й тих, що їх було покладено на Заявника, свідчить, що вони мають строковий характер та пов’язані, з-поміж іншого, з певними обмеженнями свободи пересування, як: необхідність отримання дозволу слідчого, прокурора або суду для відлучення із населеного пункту, в якому підозрюваний, обвинувачений зареєстрований, проживає чи перебуває; неможливість залишити територію України з огляду на задачу на зберігання до відповідних органів

державної влади паспорт (паспорти) для виїзду за кордон, інші документи, що дають право на виїзд з України, тощо.

Свободу пересування та право вільно залишати територію України гарантовано приписами частини першої статті 33 Конституції України. Окремі обмеження зазначених прав, встановлені законом (у цьому випадку приписами Кодексу в частині покладення на підозрюваного, обвинуваченого, до якого застосовано запобіжний захід у вигляді особистого зобов'язання, низки обов'язків), за своїми наслідками та ступенем суворості не є тотожними обмеженням свободи та особистої недоторканності, яких зазнає особа, що перебуває в ізоляції у зв'язку із застосуванням до неї запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою.

Водночас аналіз конституційної скарги свідчить, що Заявник ототожнює за наслідками застосування та за ступенем суворості запобіжний захід у вигляді тримання під вартою з особистим зобов'язанням та замість обґрунтування неконституційності оспорюваного припису Кодексу лише викладає юридичні позиції Конституційного Суду України з іншого питання, що не може вважатися обґрунтуванням тверджень щодо неконституційності припису частини третьої статті 309 Кодексу в частині неможливості окремого апеляційного оскарження ухвали слідчого судді про застосування запобіжного заходу у вигляді особистого зобов'язання.

Отже, Заявник не дотримав вимог пункту 6 частини другої статті 55 Закону України „Про Конституційний Суд України“, що є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі згідно з пунктом 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

Ураховуючи викладене та керуючись статтями 147, 151¹, 153 Конституції України, на підставі статей 7, 32, 37, 55, 56, 58, 61, 62, 77, 83, 86 Закону України

„Про Конституційний Суд України“, відповідно до § 45, § 56 Регламенту Конституційного Суду України Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України

у х в а л и л а:

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Шевчука Миколи Михайловича щодо відповідності Конституції України (конституційності) припису частини третьої статті 309 Кримінального процесуального кодексу України на підставі пункту 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

2. Ухвала Другої колегії суддів Другого сенату Конституційного Суду України є остаточною.

**ДРУГА КОЛЕГІЯ СУДДІВ
ДРУГОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**